

Windbelemmering voor molens

door B. Jongsma

In 'De Zelfzwichter' nr. 18 van juni 1980 plaatsten wij een artikel over de strijd, die soms moet worden gevoerd om te voorkomen, dat sommige molens te veel last hebben of kunnen krijgen van bomen of gebouwen.

Gelukkig konden we in de reeds aangeduide Zelfzwichter melden dat de desbetreffende overheden maatregelen namen om de windtoetreding tot een molen te verbeteren.

Wij noemen:

"Joeswert" te Feerwerd (35). Rondom het sportveld, dat dicht in de buurt van de molen ligt, stonden zeer hoge populieren, opgegroeid in een tijd dat de molen niet werkzaam was. De gemeente Ezinge ging in op de aanbevelingen van de eigenares: de Molenstichting De Meeuw en Joeswert. Dit leidde tot het afknotten van ruim twintig populieren. Er waren nog meer bomen in de buurt,

die voor knotten of rooien door de gemeente in aanmerking kwamen. Dit is onlangs gebeurd. Ook nog niet lang geleden ging de Provinciale Waterstaat een aantal wilgen kappen langs de provinciale weg door Feerwerd. Uiteraard kan de "Joeswert" dank zij deze maatregelen de kosteloze windenergie heel wat beter benutten. Er zijn echter nog een aantal hoge bomen aan de andere zijde van het Oldehoofsterdiep in particuliere eigendom. Ook met deze particulieren wordt overleg gepleegd.

Landschappelijk verlies? Hierop kan worden geantwoord dat het om bomen gaat, die er vroeger niet bestaan kunnen hebben in verband met de noodzaak tot vrije windvang door de molen. Vroeger - toen de molens voor de economie nog van grote betekenis waren - domineerden de molens meer in het dorpsilhouet. Het is dus geen wonder dat de bordjes wat worden verhangen, nu de molen als levend monument herwaardering heeft gekregen.

Er zijn ook maatregelen genomen, respectievelijk werd er bij het opstellen van plannen rekening gehouden met de belangen van de molens in molenstad Winschoten (130 t/m 132) en de korenmolen te Ganzedijk (38). In deze en andere gevallen bleek het belangrijk dat het Gilde van Vrijwillige Molenaars 'molenbiotoopwachters' heeft aangesteld, onder wie de Winschoter vrijwillig molenaar B. Oomkens.

Het blijkt soms dat men bij het opstellen van bestemmingsplannen of beplantingsplannen (bijv. in ruilverkavelingen) eenvoudig niet aan het molenbelang denkt.

De "Wilhelmina" kijkt neer op de vele gerooide populieren.

Dat was ook het geval met de beplanting van de Eemshavenweg ter hoogte van de "Krimstermolen" (9). Dit wordt weer rechtgezet. We schreven ook al eerder dat populieren nabij de houtzaagmolen "Fram" te Woltersum (27) zijn omgevormd tot knotpopulieren. Ook zijn langs de rijksweg een aantal bomen in Noordhorn geknot, ter wille van de gerestaureerde "Fortuna" (140). Een molen die bijna tot verstikking werd gebracht door veel hoge populieren is de korenmolen "Wilhelmina" te Noorderhoogebrug (87). Geen wonder dat de eigenares - de Molenstichting Hunsingo en Omstreken - er bij de gemeente Groningen veelvuldig op heeft aangedrongen die populieren geheel of gedeeltelijk te kappen. Ook de inwoners van Noorderhoogebrug wilden de populieren liever kwijt. Welnu: halverwege mei '84 werd met het rooien begonnen. Het aanzicht op de molen is verrassend verbeterd en de vrijwilliger Dr. C. Pik kan heel wat meer vreugde beleven. De molen zingt, zegt men wel eens als hij goed draait. Dat kan de "Wilhelmina" nu vaker doen, als het kon ook van blijdschap.

Momenteel is er weer sprake van nieuwe plannen, waarbij het belang van twee ambachtelijke korenmolens in het spel zijn: "De Hoop" te Haren (47) en "De Zwaluw" te Nieuwe Pekela (80), beide ronde stenen stellingmolens.

De familie Ekkelkamp, eigenares van de korenmolen "De Hoop" te Haren, kreeg te maken met het bestemmingsplan Molenbuurt. Deze molen werd na de tweede wereldoorlog door veel hinderlijke nieuwbouw omgeven, hetgeen ook de aanblik op een stukje historisch Haren ernstig betoedeld heeft. Wel heeft de molen aan de westzijde nog een betrekkelijk open gebied. Gelukkig maar, want molenaar A. Pieters kan zijn twee koppels maalstenen uitsluitend met de windkracht laten draaien. Het ene koppel is voor mengvoer, het andere voor volkorentarwemeel. Voor het meel is een goede afname in de winkel bij de molen. In deze veelzijdige winkel worden vooral artikelen op het gebied van huisdieren en tuinieren verkocht.

Toen eerderbedoeld bestemmingsplan door de gemeente Haren in inspraak werd gebracht, werd duidelijk dat er te weinig met het molenbelang rekening was gehouden. Aan de westzijde (aan de Vondellaan) waren zelfs twee hoge flats ontworpen; de verste van de twee op slechts 200 meter. Uitgaande van compromismaatstaven, bijv. die van 1 op 50, zou een flatgebouw van de bedoelde hoogte pas op een afstand van 350 meter moeilijk aanvaardbaar zijn. Ook het molenerf kwam er volgens het plan lang niet ongeschonden af. Aan de noordzijde van de molen was een parkeerplaats (zij het verdiept) op het bestaande molenerf ontworpen. Uiteraard was er voor de erven Ekkelkamp aanleiding om in het geweer te komen. Terecht konden zij aanvoeren dat de molen na de restauratie in 1975 zijn waarde dient te behouden; de windkracht is voor hem van levensbelang. De molen is voor het bedrijf een onmisbaar onderdeel. De bezwaren van de familie betroffen ook de aanleg van openbare paden over het molenerf.

Ook de Stichting Groninger Molenvrienden brachten op diverse punten bezwaren in, evenals de vereniging 'De Hollandsche Molen'. Genoemde vereniging wees daarbij op het rapport 'De Inrichting van de Omgeving van Molens' van augustus 1982. In dit rapport wordt op meer wetenschappelijke manier ingegaan op het vraagstuk onder welke omstandigheden de windhinder te ernstig is of niet.

Juist door het wetenschappelijke werk voor dit rapport is komen vast te staan, dat eerdergenoemde maatstaf van 1 op 50 voor het molenbelang te ongunstig is (Dit houdt in dat bijv. een object dat één meter boven de stelling, of boven de grond bij een grondzeiler, uitkomt tenminste 50 meter van de molen af moet staan). Men heeft meer inzicht gekregen in bijv. begrippen als turbulentie en ruweheidsklasse. Het rapport wordt door 'De Hollandsche Molen' via de post geleverd voor f 12,50. Het kantoor van de vereniging is gevestigd aan de Herengracht 476, 1017 CB Amsterdam.

Veel uitwerking had een ingezonden stuk van de heer B. van der Veen Czn. in het Nieuwsblad v/h Noorden van 16 februari 1984. Vele inwoners van Haren toonden zich geschrokken en plaatsten in de winkel hun handtekening onder een protestaktie.

Inmiddels heeft de gemeente Haren de binnengekomen reacties bevestigd en erop geattendeerd dat de wettelijke procedure voor de behandeling van het bestemmingsplan nog moet volgen.

Die procedure houdt onder meer in dat men binnen een bepaalde termijn (die in de verplichte advertentie in de krant wordt aangegeven) officieel bezwaar kan maken. Het is dus zaak hierop te letten; dat geldt ook in het algemeen voor bestemmingsplannen in de buurt van molens.

We zijn benieuwd in welke mate in het bestemmingsplan met de ingekomen opmerkingen rekening zal worden gehouden.

We noemden reeds "De Zwaluw" te Nieuwe Pekela, een druk in bedrijf zijnde ambachtelijke molen. De molen staat dichtbij het Pekelderdiep met de weg erlangs. Ook hierlangs een beplanting van hoge bomen. Haaks op die weg zal volgens plan een nieuwe weg worden aangelegd, ook voorzien van beplanting. Die weg zou nog dichterbij de molen komen dan de bestaande. Henk Pot is hier de jonge ondernemer van een druk bedrijf. Vader E.D. Pot, alweer sinds enkele jaren op de korenmolen-grondzeiler "De Hoop" te Kropswolde (52), is eigenaar. Laatstgenoemde heeft aan de gemeente Nieuwe Pekela een brief geschreven, waarin hij ervoor pleit met zijn molen rekening te houden. Dat heeft ook de Stichting Groninger Molenvrienden gedaan. Een reactie van het gemeentebestuur wordt tegemoet gezien.

B.J.

- - -